

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. února 1992, Nizozemské království a další proti Komisi Evropských společenství, spojené věci C-48/90 a C-66/90, Recueil 1992, s. I-565¹

Klíčová slova:

Hospodářská soutěž – Veřejný podnik – Poštovní úřady – Kurýrní služby

Předmět:

Žaloba na neplatnost rozhodnutí Komise 90/16/EHS ze dne 20. prosince 1989 týkajícího se poskytování výhradních kurýrních služeb v Nizozemsku

Skutkové okolnosti:

ZPRÁVA K JEDNÁNÍ

předložená ve spojených věcech C-48/90 a C-66/90

I – Popis skutkových okolností

1. Zákonem ze dne 26. října 1988 o založení akciové společnosti PTT Nederland NV – zmocňovacím zákonem PTT Nederland NV (Wet van 26 oktober 1988, houdende regels met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap PTT Nederland NV – Machtigingswet PTT Nederland NV, *Staatsblad*, 1988, 521, dále jen „zmocňovací zákon“) byl státní podnik nahrazen společností podle soukromého práva, jejíž veškerý kapitál náleží nizozemskému státu, společností PTT Nederland NV. Tato společnost za použití čl. 2 odst. 4 tohoto zákona sama vytvořila soukromoprávní společnost PTT-Post BV, jejíž veškerý kapitál vlastní.

2. Zákonný monopol předchozího státního poštovního podniku na veškerou přepravu dopisů do 500 g byl na základě čl. 2 odst. 1 zákona ze dne 26. října 1988, kterým se upravují právní předpisy ohledně výkonu poštovních služeb – poštovního zákona (Wet van 26 oktober 1988, houdende herziening van de wetgeving met betrekking tot de uitoering van de postdienst - Postwet, *Staatsblad*, 1988, 522, dále jen „poštovní zákon“) nahrazen výlučnou koncesí týkající se přepravy dopisů do 500 g za úhradu v Nizozemsku, z a do Nizozemských Antil a Aruby a z a do ciziny, s výhradou výjimek stanovených v čl. 12 odst. 2.

3. Majitel této výlučné koncese má podle znění čl. 2 odst. 2 poštovního zákona povinnost zajistit pro každého jednotlivce v celé zemi přepravu dopisů a jiných zásilek za úhradu v rozsahu rozměrů a váhy stanovených ve vyhlášece o poštovních zásilkách.

4. Na základě článku 5 zmocňovacího zákona je společnost PTT Nederland NV považována za majitele výhradní koncese stanovené čl. 2 odst. 1 poštovního zákona.

Za použití zmocnění obsaženého v čl. 4 odst. 1 poštovního zákona pověřila PTT Nederland NV svou dceřinou společností PTT-Post BV výkonem povinností, které jí přísluší dle poštovního zákona.

---

¹ Jednací jazyk: nizozemština

5. Článek 12 poštovního zákona ve svém odstavci 1 zakazuje jiným osobám, než je majitel koncese, přepravovat dopisy do 500 g za úhradu.

6. Podle čl. 12 odst. 2 písm. a) bodů 1 a 3 není tento zákaz použitelný na přepravu dopisů v Nizozemsku nebo do ciziny, pokud jsou splněny tři kumulativní podmínky.

- Nejprve se musí jednat o poskytování služeb znatelně vyšší kvality, co se týče dohodnuté rychlosti, záruky této rychlosti a možnosti lokalizace během přepravy vzhledem k úrovni služeb poskytovaných v oblasti „normaal versneld vervoer“ (obvyklé spěšné přepravy).
- Dále musí být přeprava uskutečněna za tarif, který je pro přepravu po Nizozemsku nebo do ciziny vyšší, než je tarif stanovený za tuto službu (tedy za obvyklou spěšnou přepravu) nařízením orgánu veřejné správy.

Vyhláška ze dne 19. prosince 1988, kterou se stanovují tarify uvedené v čl. 12 odst. 2 písm. a) bodu 2 poštovního zákona – vyhláška o minimálních tarifech poštovních služeb (Besluit van 19 december 1988, houdende vaststelling van de tarieven bedoeld in artikel 12, tweede lid, onder a ten tweede, van de Postwet – Besluit minimumtarieven koeriersdiensten, *Staatsblad*, 1988, 605, dále jen „Besluit“), stanovuje tarify 11,90 NLG za dopis adresovaný do Nizozemska nebo do Společenství a 17,50 NLG za dopis do jiných destinací. Podle důvodové zprávy Besluit je tarif 11,90 NLG sestaven na základě tarifu použitelného na „spoedbesteldienst“ (spěšné doručovatelské služby) dopisů o váze 250 až 500 g v Nizozemsku a v Beneluxu, a sice tarifu 9,50 NLG, který je navýšený o 25 %.

- Konečně je třeba, aby přeprava byla uskutečněna registrovaným přepravcem.

Na základě nařízení o registraci kurýrních služeb (Regeling registratie koeriersdiensten, *Staatscourant*, 109) se musí každý podnik poskytující kurýrní služby jakožto takový zaregistrovat na ministerstvu dopravy a vodního hospodářství a musí každoročně zapsat své ceny.

7. Na základě čl. 12 odst. 2 písm. b) a d) není zákaz uvedený v odstavci 1 rovněž použitelný na dopisy, které jsou přepravovány na účet majitele koncese nebo které jsou zjevně určeny k přepravě majitelem koncese nebo mají být majitelem koncese po přepravě doručeny.

8. Ustanovení čl. 17 odst. 1 stanovuje trestní sankce za přestupky, mimo jiné proti čl. 12 odst. 1 poštovního zákona.

9. Od 70. let provozují společnosti PTT službu Express Mail Service (EMS), která představuje mezinárodní „koeriersdienst“ (kurýrní službu). Vnitrostátní služba „snelpost“ (rychlé pošty) založená v roce 1978 pro oblasti Amsterdam, Haag, Rotterdam a Utrecht přestala existovat jakožto nezávislá služba v roce 1983; vedle tradiční „exprespost“ (expresní pošty), v rámci níž odesílatel svou zásilku podává na poštovním úřadu, existovala do 1. června 1990 „afhaalservice“ (služba vyzvednutí v místě bydliště), v rámci které jsou dopisy vyzvedávány v místě bydliště odesílatele a poté doručeny do poštovního úřadu, kde je s nimi zacházeno jako s expresní poštou.

10. V průběhu léta roku 1990, tedy po přijetí sporného rozhodnutí, byly zavedeny tři „rychlé“ služby spadající pod EMS: EMS Express, výlučně vnitrostátní rychlá služba, EMS Time Net, rychlejší služba, jak vnitrostátní tak mezinárodní, a EMS Courier, nejrychlejší služba, jak vnitrostátní tak mezinárodní.

11. Po neformálních rozhovorech dne 5. října 1988 informovala Komise dopisem ze dne 7. listopadu 1988 společností PTT o tom, že článek 12 navrhovaného poštovního zákona vyvolává určité problémy vzhledem k pravidlům hospodářské soutěže, co se týče prostoru pro hospodářskou činnost, který je ponechán mezinárodním podnikům poskytujícím kurýrní služby.

12. Telexem ze dne 29. listopadu 1988 informovala Komise nizozemskou vládu o tom, že dospěla k předběžnému závěru, že články 2 a 12 poštovního zákona jsou v rozporu s článkem 90 Smlouvy o EHS.

Komise zejména uvedla, že poštovní zákon vystavuje podniky poskytující kurýrní služby omezujícím podmínkám, které je znatelně znevýhodňují oproti kurýrním službám společností PTT a znemožňují jim nadále nabízet některé z jejich služeb, zejména ty, jejichž cena je nižší, než je minimální cena určená královskou vyhláškou. Podmínka uvedená v čl. 12 odst. 2 písm. a) bodu 1 poštovního zákona nenabízí mezinárodním kurýrním službám sebemenší právní jistotu. Podmínka jmenovaná v bodu 2 v mnohých případech znemožňuje jakoukoliv cenovou konkurenci a má stejný účinek jako dohoda o cenách. Ustanovení čl. 90 odst. 2 Smlouvy není použitelné vzhledem k tomu, že příjmy společností PTT ze zásilek přepravovaných prostřednictvím spěšné služby nejsou nezbytné k tomu, aby bylo společností PTT umožněno plnit jejich úlohu. Poté, co byla nizozemská vláda vyzvána, aby sdělila svůj názor, Komise uvedla, že za předpokladu, že se potvrdí skutečnosti jmenované v telexu, může usoudit, že je nutné přijmout rozhodnutí na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy

13. V dopise ze dne 16. ledna 1989 nizozemská vláda odůvodnila kritizovaná ustanovení a uplatnila, že monopol je nutný k výkonu povinnosti přepravovat poštu; možnosti nabízené podnikům „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb) musejí být dostatečně omezeny tak, aby nebyla způsobena žádná újma nejen obvyklé standardní přepravě, ale též „normaal versneld vervoer“ (obvyklé spěšné přepravě) dopisů. Nizozemská vláda dále uvedla, že pro své služby „koeriersdiensten“ jsou PTT rovněž povinny dodržovat článek 12 poštovního zákona.

14. Komise rovněž byla v kontaktu s organizacemi podniků „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb; „Nationale Organisatie voor et Beroepsgoederenvervoer“ a „Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriersdiensten“), které jí poskytly své připomínky k dopisu nizozemské vlády ze dne 16. ledna 1989.

15. Dne 20. prosince 1989 přijala Komise rozhodnutí 90/12/EHS o poskytování služby rychlé pošty v Nizozemsku (v závazném nizozemském znění „koeriersdiensten“; Úř. věst. 1990, L 10, s. 47). Dne 2. února 1990 Komise vydala opravu výše uvedeného rozhodnutí 90/16 v nizozemském jazyce týkající se použité terminologie (Úř. věst. L 31, s. 46).

16. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Komise nejdříve připomněla, že za předchozích právních předpisů existovala mezi PTT v rámci služby EMS a soukromými podniky i přes teoretický monopol společností PTT hospodářská soutěž v oblasti „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb), poté uvedla, že poštovní zákon ukládá omezující podmínky čl. 12 odst. 1 pouze soukromým podnikům.

V části nazvané „právní posouzení“ Komise uvádí, že dotyčný veřejný podnik ve smyslu čl. 90 odst. 1 je PTT-Post BV.

Trhy dotčené poštovním zákonem jsou trhy základních poštovních služeb pro dopisy do 500 g odesílané z nizozemského území a jemu blízký, ale lišící se, trh „koeriersdiensten“ (kurýrních

služeb) pro dopisy do 500 g, který je kromě své rychlosti a zvýšené bezpečnosti charakteristický poskytováním přídatných služeb, jako je vyzvednutí zásilky v místě bydliště, doručení do vlastních rukou adresáta, možnost změny destinace nebo adresáta během přepravy, potvrzení odesílateli o přijetí jeho zásilky, sledování zásilek nebo osobní přístup ke spotřebitelům.

Na trhu základních poštovních služeb má podnik PTT-Post BV, kterému jsou přiznána výlučná práva vyzvednutí, přepravy a doručení všech dopisů do 500 g odesílaných z Nizozemska, dominantní postavení.

Poštovní zákon vede ke zneužití tohoto dominantního postavení rozšířením tohoto dominantního postavení tím, že umožňuje vnucování nerovných cen a podmínek a omezuje nabídku.

- Tím, že poštovní zákon vyhrazuje společnosti PTT-Post BV podíl na trhu pro „koeriersdiensten“ (kurýrní služby; ve francouzském znění rozhodnutí courier rapide) týkající se zásilek za cenu nižší než 11,90 NGL, rozšiřuje totiž její dominantní postavení z trhu základních poštovních služeb na trh „koeriersdiensten“.
- Co se týče rychlé pošty do 500 g v cenové kategorii do 11,90 NGL, ukládá poštovní zákon hospodářským subjektům použít „expressepost“ (expresní poštu; ve francouzském znění rozhodnutí service de courier rapide) společnosti PTT-Post BV za podmínek určených touto společností a vnucuje jim tak nerovné ceny a podmínky.
- Poštovní zákon omezuje nabídku na trhu: negativně ovlivňuje počet poskytovatelů služeb a kvalitu služeb a zabraňuje konkurentům pošty v oblasti „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb; ve francouzském znění rozhodnutí services de courier rapide) pro váhovou kategorii do 500 g nabízet úplnou škálu služeb.

Tím, že vyhrazuje jedinému podniku službu „expressepost“ do 500 g za cenu nižší než 11,90 NGL do jiných členských států určení, poštovní zákon negativně ovlivňuje „koeriersdiensten“ mezi jednotlivými členskými státy.

Na závěr Komise uvádí, že podmínky pro použití čl. 90 odst. 2 nejsou splněny.

Za těchto podmínek přijala následující rozhodnutí:

„Článek 1

Ustanovení článků 2 a 12 nizozemského zákona ze dne 26. října 1988 o výkonu poštovní služby spolu s ustanoveními prováděcí vyhlášky ze dne 19. prosince 1988, která vyhrazují společnosti PTT Post-BV rychlou službu vyzvednutí, přepravy a doručení dopisů do 500 g za cenu nižší než 11,90 NGL pro službu do destinací v rámci Společenství a za cenu nižší než 17,50 NGL pro destinace mimo Společenství, stejně jako povinnost dopředu zapsat tarify, uložená vyhláškou ze dne 12. května 1989, jsou v rozporu s čl. 90 odst. 1 Smlouvy o EHS ve spojení s článkem 86 výše uvedené Smlouvy.

Článek 2

Nizozemsko informuje Komisi ve lhůtě dvou měsíců od oznámení tohoto rozhodnutí o opatřeních, která byla učiněna pro to, aby bylo vyhověno tomuto rozhodnutí.

Článek 3

.....“

II – Písemná část řízení a návrhová žádání účastníků řízení

1. Žaloba podaná Nizozemským královstvím byla zapsána v kanceláři Soudního dvora dne 2. března 1990.
2. Žaloba podaná Koninklijke PTT Nederland BV a PTT-Post BV byla zapsána v kanceláři Soudního dvora dne 15. března 1990.
3. Usnesením ze dne 5. prosince 1990 povolil Soudní dvůr vedlejší účastenství Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers- en Expresbedrijven, la Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport, European Express Organisation a Association of European Express Carriers na podporu návrhových žádání Komise ve věci C-66/90.
4. Usnesením ze dne 4. června 1991 předal Soudní dvůr věc C-66/90 Koninklijke PTT Nederland BV a PTT-Post BV v. Komise Soudu prvního stupně Evropských společenství.
5. Usnesením ze dne 21. června 1991 Soud prvního stupně upustil od projednání této věci, aby mohl Soudní dvůr rozhodnout o žádosti o zrušení.
6. Po vyslechnutí soudce zpravodaje a stanoviska generálního advokáta rozhodl Soudní dvůr o zahájení ústní části řízení bez dokazování.
7. Usnesením ze dne 22. června 1991 rozhodl Soudní dvůr spojit věci C-48/90 a C-66/90 pro účely ústní části řízení a rozsudku.
8. *Nizozemské království*, žalobce ve věci C-48/90, žádá Soudní dvůr, aby:
  - zrušil rozhodnutí Komise C(89)1930 def. ze dne 20. prosince 1989 o poskytování služby rychlé pošty v Nizozemsku, které bylo oznámeno nizozemské vládě dne 3. ledna 1990 a jehož text byl zveřejněn pod č. 90/16/EHS (Úř. věst. L 10, s. 47);
  - zrušil zvlášť nebo společně s rozhodnutím C(89)1930 def. ze dne 20. prosince 1989 „opravy“ napadeného rozhodnutí (Úř. věst. L 31, s. 46) s výjimkou opravy slova „opgelegt“ uvedené v jedenáctém řádku článku 1, anebo, mají-li být tyto „opravy“ považovány za odlišné rozhodnutí, aby zrušil dané rozhodnutí;
  - uložil žalované náhradu nákladů řízení.
9. Společnosti *Koninklijke PTT Nederland BV a PTT-Post BV* (dále jen „PTT“), žalobkyně ve věci C-66/90, žádají Soudní dvůr, aby:
  - zrušil rozhodnutí i opravu (pokud představuje odlišné rozhodnutí ve smyslu článku 189 Smlouvy o EHS);
  - uložil Komisi náhradu nákladů řízení.
10. *Komise*, žalovaná v obou věcech, žádá Soudní dvůr, aby:
  - zamítl žaloby;

- uložil žalobcům náhradu nákladů řízení.

11. *Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers - en Expresbedrijven* (dále jen „NVIK“) a *Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport* (dále jen „NOB“), *European Express Organisation* (dále jen „EEO“) a *Association of European Express Carriers* (dále jen „AAEC“), vedlejší účastníci na podporu návrhových žádání Komise ve věci C-66/90, žádají Soudní dvůr, aby:

- zamítl žalobu podanou společnostmi Koninklijke PTT Nederland BV a PTT-Post BV;
- uložil společností Koninklijke PTT Nederland BV a PTT-Post BV náhradu nákladů řízení, včetně nákladů vedlejších účastníků.

III – Žalobní důvody a argumentace účastníků řízení

K přípustnosti žaloby ve věci C-66/90

1. *Komise* nevyklučuje, že podnik ve smyslu čl. 90 odst. 1 Smlouvy o EHS může podat žalobu proti rozhodnutí Komise přijatému na základě čl. 90 odst. 3 ze stejného důvodu, jako může podat žalobu proti rozhodnutí založenému na čl. 93 odst. 2. V projednávaném případě nicméně společnosti PTT popírají, že si na základě poštovního zákona udržují privilegované postavení, a nemohou proto tvrdit, že sporné rozhodnutí změnilo jejich právní postavení a že mají právní zájem ho napadnout. Žalobce, jež není adresátem rozhodnutí, musí prokázat, že se jeho právní situace změnila. Z těchto důvodů ponechává Komise, co se týče přípustnosti žaloby, řešení na úvaze Soudního dvora.

2. *Společnosti PTT* namítají, že nikdy nevedly, že rozhodnutí změnilo jejich právní postavení. Pro napadení určitého rozhodnutí je dostačující, aby třetí strana prokázala, že se jí toto rozhodnutí přímo a osobně týká. Tvrzení Komise, že poštovní zákon uděluje žalobkyním privilegované postavení, které je v rozporu se Smlouvou, a závěry, které z toho Komise vyvozuje, se přímo a osobně dotýkají zájmů žalobkyň.

K žalobním důvodům ohledně protiprávnosti

- *Pokud jde o žalobní důvod vycházející ze zneužití pravomocí udělených na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy*

1. *Nizozemské království a společnosti PTT* tvrdí, že Komise zneužila pravomoci, které jsou jí udělené na základě čl. 90 odst. 3 a které ji neopravňují k výkonu represivní kontroly. Případné porušení povinností ze strany státu by bylo sankcionováno podle článku 169 Smlouvy, který nicméně pro dotčený stát stanovuje určité procesní záruky. Ustanovení čl. 90 odst. 3 nepatří mezi postupy odchylné od článku 169, jež jsou ve Smlouvě výslovně uvedeny, jako je čl. 93 odst. 2, čl. 100a odst. 4 a článek 225.

Jak Soudní dvůr zdůraznil ve svém rozsudku ze dne 6. července 1982, *Francie v. Komise* (188/80 a 190/80, Recueil, s. 2545), pravomoc udělená Komisi na základě čl. 90 odst. 3 se omezuje na směrnice a rozhodnutí, které jsou nezbytné pro efektivní splnění povinnosti dohledu, kterou jí ukládá stejný odstavec. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl v otázce určení, zda by Komise mohla zasáhnout na základě čl. 90 odst. 3, kdyby došlo k porušení Smlouvy. Ve svém stanovisku ze dne 13. února 1990 ve věci *Francie v. Komise* (C-202/88, Recueil, s. I-1239) rovněž tak generální advokát zdůraznil, že čl. 90 odst. 3 umožňuje Komisi

přijímat rozhodnutí a směrnice správní a technické povahy, které jí mohou pomoci vykonávat represivní kontrolu dle náležitého právního základu, například článku 169 nebo čl. 93 odst. 2.

Běžný procesní postup, pokud jde o shledání porušení povinností s procesními zárukami pro dotyčný stát, se nabízí tím spíše, že se rozhodnutí týká právních předpisů.

Uznání pravomoci Komise zasáhnout represivním způsobem na základě čl. 90 odst. 3 by se rovnalo udělení pravomoci prohlásit pomocí správního opatření ustanovení vnitrostátního práva za zrušená.

Komise si nemůže vyvozovat represivní pravomoc na základě čl. 90 odst. 2 nebo nezbytnosti zachovat užitečný účinek článku 90.

Podle společností PTT, i když připustíme, že čl. 90 odst. 3 může sloužit jako základ výkonu represivní kontroly ze strany Komise, dopustila se Komise zneužití pravomoci tím, že opomněla specifikovat povinnosti, které Smlouva v této oblasti ukládá dotyčným vnitrostátním orgánům.

2. Komise namítá, že čl. 90 odst. 3 představuje ustanovení sloužící jako právní základ pro akty, jejichž účelem je shledat a ukončit porušování čl. 90 odst. 1. Jinak je tomu, co se týče článku 169, který nemůže sloužit jako právní základ pro normativní akt, ale představuje procesní ustanovení.

Vedlejší účastník EEO upřesňuje, že postup podle čl. 90 odst. 3 je správní povahy, stejně jako postupy na základě článku 87 nebo čl. 93 odst. 2. Postup podle článku 169, který je prostředkem dohledu na dodržování práva Společenství členskými státy, je postup, který zakládá práva.

Podle Komise se čl. 90 odst. 3, stejně jako čl. 93 odst. 2, liší od článku 169 v tom, že povoluje Komisi přijmout závazné opatření, v tomto případě rozhodnutí. Článek 169 se stává relevantním, když dotyčný členský stát nedodržuje rozhodnutí založené na čl. 90 odst. 3.

Ve výše uvedeném rozsudku ze dne 6. července 1982, Francie v. Komise, uznal Soudní dvůr pravomoc Komise preventivně zasáhnout na základě čl. 90 odst. 3 formou směrnice. Tato úvaha je rovněž a tím spíše použitelná na přijetí rozhodnutí pro represivní účely.

Použití čl. 90 odst. 2 ze strany Komise předpokládá možnost zahájit procesní postup podle čl. 90 odst. 3.

Názor, který hájí žalobci, by zbavoval článek 90 veškerého užitečného účinku v tom smyslu, že by Komise nemohla zasáhnout proti opatření členského státu týkajícímu se podniku, který je vybaven zvláštními a výlučnými právy. Rovněž by z toho vyplývala nerovnost mezi zásahem Komise na jedné straně na základě článků 87, 89 nebo 93 a na straně druhé zásahem na základě článku 90.

Skutečnost, že čl. 93 odst. 2 a články 100a a 225 výslovně představují odchylky od článku 169, nezabraňuje tomu, že čl. 90 odst. 3 stanovuje právní nápravu umožňující uložit dodržování právního předpisu.

- Pokud jde o žalobní důvod vycházející z porušení formálních náležitostí z důvodu chybějící kontradiktorní diskuze a zneužití řízení

1. Podle *Nizozemského království a společnosti PTT* Komise porušila základní právo na slyšení obou stran.

Nizozemské království připomíná, že po výměně dopisů s Komisí v době od 29. listopadu 1988 do 16. ledna 1989 nenásledovala žádná pozdější domluva a že telex ze dne 29. listopadu 1988 není dostatečně podložen po právní stránce. Tato dohoda byla tím spíše nezbytná, že Komise umožnila profesním organizacím podniků poskytujících kurýrní služby zaujmout stanovisko k dopisu nizozemské vlády.

Nizozemské království opakuje své tvrzení, že rozhodnutí, i za předpokladu, že se může opírat o čl. 90 odst. 3, má za následek okamžité zbavení vnitrostátních právních opatření veškeré právní moci; za těchto podmínek bylo nezbytné kontradiktorní řízení dle vzoru článku 169.

Společnosti PTT připomínají, že jejich jediný kontakt s Komisí byl již v listopadu 1988. Veřejný podnik kritizovaný za to, že porušil článek 86, musí využívat stejných práv obhajoby, jako podnik, kterého se přímo dotýká řízení v otázkách hospodářské soutěže. Za těchto okolností se Komise nemůže hájit tvrzením, že argumenty společnosti PTT jsou zhruba stejné jako ty, které předložila nizozemská vláda v dopise ze dne 16. ledna 1989. Žaloba ve věci C-66/90 ostatně zmiňuje jiné skutkové okolnosti a kontradiktorní řízení by se v každém případě mělo rovněž týkat právních závěrů. V případě porušení základního práva nemusí poškozený prokazovat, že věcný výsledek řízení by byl jiný, kdyby byla dodržena procesní práva.

2. Komise za podpory *vedlejšího účastníka EEO* popírá, že v rámci postupu podle čl. 90 odst. 3 porušila práva obhajoby, která jsou součástí základních zásad, práva Společenství. Nizozemská vláda byla vyslechnuta ohledně každé výtky uvedené v rozhodnutí. Nezávazný charakter dotčených vnitrostátních ustanovení je důsledek jejich neslučitelnosti s čl. 90 odst. 1, který má přímý účinek, nikoli důsledek sporného rozhodnutí.

Komise nemůže být kritizována za to, že jednala se soukromými kurýrními organizacemi vzhledem k tomu, že si musela utvořit názor na předvídatelné účinky poštovního zákona na činnost těchto podniků.

Vzhledem k tomu, že postup podle čl. 90 odst. 3 je věcí mezi Komisí a dotčeným členským státem, nebyla Komise povinna vyslechnout zvlášť rovněž společnost PTT. Se společností PTT se ostatně jednalo a nic těmto společností nebránilo předložit Komisi svá vyjádření.

- *Pokud jde o žalobní důvod vycházející z chybného odůvodnění rozhodnutí*

1. *Nizozemské království a společnosti PTT* v rámci tohoto žalobního důvodu zdůrazňují několik bodů vycházejících ze skutečnosti, že rozhodnutí zaměňuje základní pojmy, je založeno na nesprávných skutečnostech a na špatném výkladu dotčených pravidel a jeho výrok je příliš nejasný a široký.

2. Komise popírá všechny tyto žalobní důvody.

- K žalobnímu důvodu, podle kterého Komise zaměnila pojmy

1. *Nizozemské království a společnosti PTT* Komisi vytýkají, že zaměnila základní pojmy „*expressepost*“ (expresní pošta), „*spoedbesteldienst*“ (rychlá doručovatelská služba) a „*koeriersdienst*“ (kurýrní služba); tato záměna se promítla na vymezení dotčených trhů. I pokud vezmeme v potaz opravy, rozhodnutí nezavádí jasné odlišení základní poštovní služby,

jejíž součástí je „spoedbesteldienst“ (rychlá doručovatelská služba) včetně běžné „expressepost“ (expresní pošty), a služby s vyzvednutím v místě bydliště a „koeriersdienst“ (kurýrní služby).

Komise se nesprávně snažila v písemné části řízení přiřadit „expressepost“ společnosti PTT se službou vyzvednutí v místě bydliště ke službě „koeriersdienst“. Ve vlastním slova smyslu se služba „koeriersdienst“ týká jen velmi rychlé dopravy zásilky přepravcem z bodu A přímo do bodu B na území bez přeložení; v širším slova smyslu může rovněž zahrnovat služby spěšné dopravy splňující kritéria poštovního zákona.

2. Komise za podpory *vedlejších účastníků NVIK* a *NOB* tvrdí, že pojmy „normaal versneld vervoer“ (obvyklá spěšná přeprava), „expressepost“ (expresní pošta), „exprespost“ (expresní služba), stejně jako pojem „koeriersdienst“ (kurýrní služba; ve francouzském znění směrnice *service de courrier rapide*) nejsou nikde definovány a že sami žalobci se neshodnou v používání této terminologie. Tak termín „expressepost“ je používán jak pro označení obvyklé spěšné pošty, tak pro poštu s vyzvednutím v místě bydliště. Žalobci zvolili příliš úzké pojetí pojmu „koeriersdienst“ (kurýrní služba), přičemž z tohoto pojmu vyloučili veškerou poštu s přeložením. V každém případě nemohou tyto zvláštnosti terminologie zabránit skutečnosti, že rozhodnutí se především týká následků, které poštovní zákon způsobuje soukromým kurýrním službám v Nizozemsku.

Vedlejší účastník EEO uvádí, že je třeba odlišovat jednak zákonem nařízené poštovní služby vztahující se ke všem dopravním službám, které jsou společnosti PTT rovněž povinny zajišťovat, tedy obvyklé poštovní služby, a jednak „spoedbesteldienst“ (rychlé doručovatelské služby) a „koeriersdienst“ (kurýrní služby). Historický vývoj poštovních služeb jasně ukazuje, že rychlá doručovatelská služba coby typ služby spěšné přepravy je velice odlišná od běžné poštovní služby a nachází se v přímé hospodářské soutěži s rychlými službami zajišťovanými soukromými podniky.

- K žalobnímu důvodu, podle kterého je rozhodnutí z faktického hlediska neopodstatněné

1. *Nizozemské království* a společnosti *PTT* tvrdí, že rozhodnutí je ze skutkového hlediska neopodstatněné. Komise vychází z nesprávného předpokladu, že PTT nejsou povinny dodržovat podmínky článku 12 poštovního zákona, co se týče jejich „koeriersdienst“ (kurýrních služeb).

Z historie poštovního zákona a z důvodové zprávy „Besluit“ vyplývá, že společnosti PTT jsou povinny dodržovat podmínky článku 12 pro svou „koeriersdienst“ (kurýrní služby). Společnosti PTT se postaraly o to, aby mezinárodní služba EMS odpovídala kvalitativním požadavkům a tarifům uvedených v zákonu. Společnosti PTT se také podřídily povinnosti zápisu tarifů. Odvolání Komise na nové rychlé služby zavedené společnostmi PTT v roce 1990 nejsou pro legalitu rozhodnutí relevantní.

Námítka Komise, že služba EMS je osvobozena od DPH, je nejen opožděná, ale také neopodstatněná; šestá směrnice o DPH obsahuje všeobecné osvobození pro služby poskytované veřejnými poštovními službami; ostatně služby poskytované soukromými podnikateli do zahraničí využívají nulového tarifu, což je z daňového hlediska ještě příznivější.

Argumenty vztahující se ke službě zvané „Kilopak“, jež umožňuje odesílateli posílat libovolný počet dopisů do váhy 1 kg za jednotný tarif, nejsou v rozhodnutí uvedeny; nicméně jsou neopodstatněné, neboť „Kilopak“ je právoplatně považován za zásilku.

Výhody, jichž má PTT-Post BV možnost využívat, jsou zčásti nevyužitelné pro zajišťování kurýrních služeb a zčásti inherentní výkonu zákonného pověření společnosti PTT-Post BV.

Tarif zmíněný Komisí pro zákonem nařízenou přepravu včetně expresní pošty a expresní pošty se službou vyzvednutí v místě bydliště je rozhodně podceněn.

Rozhodnutí jasně neudává, zda se týká trhu mezinárodních a vnitrostátních „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb).

2. Komise za podpory vedlejších účastníků NVIK, NOB, AEEC a EEO připomíná, že pro „koeriersdiensten“ (kurýrní služby) nejsou společnosti PTT povinny dodržovat omezující podmínky poštovního zákona.

Ustanovení čl. 12 odst. 1 je určeno jiným osobám, než je majitel koncese a odst. 2 písm. b) a d) stanovuje odchylku od zákazu uvedeného v tomto ustanovení, pokud je přeprava třetími osobami prováděna na účet majitele koncese. Stejně tak se čl. 17 odst. 1 tohoto zákona ukládající sankce v případě porušení článku 12 nepoužije na majitele koncese. Důvodová zpráva „Besluit“ je v rozporu s literou a duchem poštovního zákona a v žádném případě není možné dovolávat se vyhlášky proti zákonu.

Podle Komise za podpory vedlejších účastníků nespĺňuje kurýrní služba EMS podmínky kvality vyžadované v čl. 12 odst. 2 písm. a).

Společnosti PTT jsou rovněž vyňaty z působnosti ustanovení zákona, pokud jde o minimální tarif. Osvobození od DPH, služba „Kilopak“ a odchylky, které různé nizozemské zákony stanovují ve prospěch PTT, ať už se jedná o zákon o silniční přepravě zboží, vyhlášky o délce jízdy, zákonu o smlouvách o silniční přepravě nebo pracovního práva, stejně jako úspory z rozsahu umožňují společnostem PTT nabízet nižší tarify, než jsou ty uvedené v zákonu. I když Komise ve sporném rozhodnutí výslovně nezmínila službu „Kilopak“ zavedenou v rámci služby EMS, zdůraznila v bodu 11, že společnostem PTT je vyhrazena „exprespost“ (expresní pošta; ve francouzském znění rozhodnutí courrier rapide) za sazbu nižší než 11,90 NGL. Tarif exprespost“ (expresní pošty) se službou vyzvednutí v místě bydliště je ostatně rovněž nižší než minimální tarif stanovený v zákonu.

PTT se rovněž vymykají povinnosti registrace, která znamená velkou zátěž pro podniky poskytující kurýrní služby, a znemožňuje jim zavést flexibilní tarifový systém.

Zavedení nových služeb ze strany PTT v roce 1990 potvrzuje správnost tvrzení uvedených v rozhodnutí.

Vzhledem k tomu, že nizozemské právní předpisy nerozlišují mezi vnitrostátními a mezinárodními „koeriersdiensten“ (kurýrními službami), nebylo ani v rozhodnutí provedeno takové rozlišení.

Vedlejší účastník AEEC zdůrazňuje, že omezující podmínky jsou závazné rovněž pro podniky založené v jiných členských státech, poskytující služby do nebo z Nizozemska. Nizozemsko tak exportuje svůj vlastní poštovní režim, aniž by bralo v úvahu platné právní předpisy jiných členských států. Co se týče kvalitativních podmínek, vedlejší účastník AEEC zejména

poznává, že nizozemské PTT nenabízejí službu „expressepost“ (rychlé pošty) z ciziny do Nizozemska a nesprávně zajišťují tento typ přepravy pouze z Nizozemska do ciziny, což má za následek fakt, že porovnání je obtížné. Co se týče minimálního tarifu, poštovní zákon zakazuje zahraničním podnikům zavádět případné cenové výhody pro uživatele a nutí je používat speciální tarifový systém Nizozemska. Podmínky registrace nutí tyto podniky vést zvláštní administrativu pro všechny služby nabízené z nebo do Nizozemska.

- K žalobnímu důvodu, podle kterého Komise špatně vyložila dotčená pravidla

1. *Nizozemské království* a společnosti *PTT* dále tvrdí, že rozhodnutí přehlíží existující vazbu mezi výlučnou koncesí a zákonnou povinností přepravy. Umožnit soukromým podnikům nabízet služby, aniž by dodržovaly jednak podmínky kvality, a jednak minimální tarif, by jim umožnilo konkurovat společností *PTT*, pokud jde o výnosné destinace, a byla by zpochybněna výlučná koncese jakožto základ systému zákonné povinnosti přepravy za jednotné tarify. Tento tarif ostatně nezpůsobuje žádné problémy pro „koeriersdiensten“ (kurýrní služby) ve vlastním slova smyslu, jejichž cena je zdaleka vyšší. Minimální tarif je naopak nezbytný pro to, aby zabránil soukromým podnikům nabízet služby, jež mohou nahradit ty, které jsou *PTT* rovněž povinny zajišťovat, a to za konkurenceschopnější ceny, mezi něž patří „spoedbesteldiensten“ (rychlé doručovatelské služby).

2. *Komise* nejdříve připomněla ustanovení poštovního zákona a poté uvedla, že rozhodnutí kritizuje skutečnost, že „koeriersdiensten“ (kurýrní služby; ve francouzském znění rozhodnutí *services de courrier rapide*) tak, jak byly v rozhodnutí definovány, nemohou být nadále volně zajišťovány soukromými podniky a že společnosti *PTT* jsou jediné, které tyto služby mohou zajišťovat pro dopisy do 500 g za tarif nižší než minimální. *Komise* připomíná, že požadavek na kvalitu je v zákoně zmíněn v souvislosti s pojmem „normaal versneld vervoer“ (obvyklé spěšné přepravy), který není nikde definován. Aby obhájili minimální tarif, opírají se žalobci o užší pojetí „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb). Společnosti *PTT* si navíc ve své argumentaci protiřečí v tom smyslu, že na jednu stranu prosazují, že skutečné tarify „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb) jsou vyšší, než minimální zákonný tarif, a zároveň tvrdí, že tento minimální tarif je nezbytný k ochraně základních poštovních služeb.

Vedlejší účastník EEO rovněž trvá na důsledcích příliš restriktivního výkladu pojmu „koeriersdiensten“ (kurýrní služby). Žalobci se neprávem opírají o bod 3 rozhodnutí, ve kterém *Komise* připouští, že „spoedbesteldiensten“ (rychlá doručovatelská služba; ve francouzském znění rozhodnutí *service de courrier express*) může být považována za součást základní poštovní služby, aby prokázali, že se na rychlou doručovatelskou službu a všechny ostatní poštovní služby spadající do stejné cenové kategorie vztahuje monopol. Pozornější prostudování rozhodnutí ovšem osvětluje fakt, že *Komise* především kritizuje používání nizozemského poštovního monopolu na trhu spěšných přepravních služeb v cenové kategorii rychlé doručovatelské služby.

- K žalobnímu důvodu, podle kterého je výrok rozhodnutí příliš nejasný a široký

1. *Nizozemské království* a *PTT* tvrdí, že výrok napadeného rozhodnutí je jednak příliš nejasný a jednak příliš široký. Článek 1 rozhodnutí, který ve velmi obecných termínech odsuzuje určitý počet nizozemských právních ustanovení, má určité důsledky na výlučné pravomoci *PTT*, jiné než ty vztahující se ke „koeriersdiensten“. *Komise* navíc nespecifikuje opatření, která jsou schopna zamezit porušování práva. Neuvádí, zdali a, pokud ano, do jaké míry je povoleno nařídit minimální tarif a registraci, ani zdali a, pokud ano, do jaké míry se

rozhodnutí týká rovněž podmínky kvality. Body odůvodnění rozhodnutí nedokáží zmírnit tyto nedostatky.

Vzhledem k tomu, že článek 1 neukládá Nizozemsku jasné vymezená opatření, je těžké dohlédnout dosah článku 2, který Nizozemsku ukládá po dvou měsících informovat Komisi o učiněných opatřeních. V každém případě není možné zavést změnu poštovního zákona ve lhůtě dvou měsíců.

2. Komise za podpory vedlejšího účastníka EEO zdůrazňuje, že výrok rozhodnutí, stejně jako výrok rozsudku vydaného na základě článku 169 Smlouvy, konstatuje porušení práva, aniž by byl povinen upřesnit, jak má členský stát tomuto porušení zamezit. Z rozhodnutí nicméně jasně vyplývá, že kritizuje příliš vysokou sazbu minimálního tarifu, která překračuje hranici nezbytnou pro ochranu základních poštovních služeb a brání aktivitám soukromých „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb) s ohledem na „exprespost“ (expresní poštu) se službou vyzvednutí v místě bydliště a na „koeriersdienst“ společností PTT. Je věcí státu dokázat, že čl. 90 odst. 2 je použitelný.

Dvoutměsíční lhůta uvedená v článku 2 označuje období, během kterého musí nizozemská vláda sdělit Komisi, která opatření má v úmyslu přijmout, aby vyhověla rozhodnutí.

- Pokud jde o žalobní důvod vycházející ze zneužití pravomoci nebo minimálně z porušení formálních náležitostí v rozsahu, v němž Komise vydala „opravy“ rozhodnutí

1. Podle Nizozemského království a společností PTT dovoluje opravný postup opravovat pouze jasné gramatické chyby nebo zjevné pravopisné chyby, nikoli učinit věcnou změnu výroku nebo opravu pojmů, které jsou zásadní pro odůvodnění rozhodnutí, jako jsou pojmy „exprespost“ (rychlá pošta), „koeriersdienst“ (kurýrní služba) a „spoedbesteldiensten“ (rychlá doručovatelská služba). Jediný správný postup by spočíval v přijetí nového rozhodnutí nebo ve formální změně stávajícího rozhodnutí.

Nizozemské království ostatně popírá, že by požadovalo opravu. I kdyby byla žádost o objasnění, která byla vládou podaná, vykládána tímto způsobem, zneužila Komise své pravomoci tím, že změnila své rozhodnutí od základu.

2. Komise odpovídá, že nizozemská vláda sama požádala o opravy, aby třetí strany nemohly vykládat rozhodnutí jako zpochybňující poštovní monopol v jiných bodech, než v těch, které byly v rozhodnutí zmíněny. Opravy nijak nezměnily obsah rozhodnutí a terminologické opravy zachovaly hlavní odlišnosti základních poštovních služeb od „koeriersdienst“ (kurýrních služeb).

- Pokud jde o žalobní důvod vycházející z porušení článku 86 a čl. 90 odst. 1 Smlouvy v rozsahu, v němž nedošlo k žádnému chování ze strany podniku

1. Nizozemské království a PTT mají za to, že použití čl. 90 odst. 1 ve spojení s článkem 86 může být namísto pouze v případě určitého chování ze strany podniku, které v kombinaci se státním opatřením porušuje pravidla hospodářské soutěže (viz rozsudek ze dne 16. listopadu 1977, GB Inno, 13/77, Recueil, s. 2115; ze dne 21. září 1988, Van Eycke, 267/86, Recueil, s. 4769; ze dne 11. dubna 1989, Ahmed Saeed, 66/86, Recueil, s. 803). Toto hledisko bylo podpořeno judikaturou vztahující se k čl. 5 druhému pododstavci ve spojení s čl. 3 písm. f) a články 85 nebo 86 (viz ohledně článku 86 rozsudky GB Inno, Van Eycke a Ahmed Saeed, uvedené výše; viz ohledně článku 85 rozsudek ze dne 29. ledna 1985, Cullet, 231/83, Recueil,

s. 305). Rozhodnutí se týká výlučně poštovního zákona, který v žádném ohledu neumožnil zneužívající chování ze strany PTT. Za těchto podmínek se Komise neprávem odvolává na rozsudek ze dne 4. května 1988, Bodson (30/87, Recueil, s. 2479), který se týkal zvláštního chování podniků.

I když připustíme, že díky poštovnímu zákonu byla rozšířena výlučná práva společnosti PTT, není samotné takové rozšíření v rozporu s kombinovanými ustanoveními článků 86 a 90 (viz rozsudek ze dne 30. dubna 1974, Sacchi, 155/73, Recueil, s. 409).

2. Komise za podpory vedlejšího účastníka EEO vysvětluje, že čl. 90 odst. 1 neopravňuje jednat pouze proti státnímu opatření, které ukládá nebo vybízí veřejný podnik k jednání porušujícímu články 85 a násl. Smlouvy (viz rozsudek ze dne 30. června 1988, Komise v. Řecko, 226/87, Recueil, s. 3611), ale opravňuje ji jednat rovněž ve všech případech, kdy státní opatření týkající veřejných podniků ohrožují cíle těchto článků. Zakázat členským státům vybízet veřejné podniky k protisoutěžnímu chování, když je jim umožněno docílit stejného výsledku pomocí právních předpisů, by zbavovalo čl. 90 odst. 1 veškerého užitečného účinku. Výše uvedený rozsudek ze dne 4. května 1988, Bodson i přes jiné skutkové okolnosti tuto tezi potvrzuje, neboť Soudní dvůr zde odsoudil přijímání státních opatření, která zvýhodňují držitele koncese a znevýhodňují jeho soutěžitele.

Judikatura vztahující se k článku 5 je irelevantní; článek 90 totiž tvoří speciální právní úpravu „lex specialis“ k článku 5 a Komise může zasáhnout na tomto základě, pokud se jedná o opatření týkající se podniků. Výše uvedený rozsudek ze dne 29. ledna 1985, Cullet, se týkal nařízení ukládajícího minimální cenu, která se použije bez rozlišení, zatímco projednávaný případ se týká nařízení o cenách narušujícího hospodářskou soutěž mezi jedním podnikem ve smyslu čl. 90 odst. 1 Smlouvy a jeho konkurenty. Výše uvedený rozsudek ze dne 30. dubna 1974, Sacchi, je rovněž odlišný od tohoto případu, neboť se týkal rozšíření stávajícího monopolu do té míry, že na trhu nezbude nikdo jiný, než držitel monopolu. Toto rozšíření bylo uskutečněno z neekonomických důvodů obecného zájmu, zatímco v projednávaném případě má toto rozšíření ekonomické důvody.

Vedlejší účastník EEO nevylučuje, že existuje určité chování ze strany PTT, které těží ze soutěžních výhod, jež jim přiznává poštovní zákon, neboť používá nižší tarify, než jsou tarify uložené soukromým podnikům.

- Pokud jde o žalobní důvod vycházející z porušení článku 86 Smlouvy v rozsahu, v němž Komise neprokázala zneužití dominantního postavení

1. *Nizozemské království a PTT* Komisi vyčítají, že neprokázala existenci dominantního postavení na relevantním trhu nebo zneužití tohoto postavení.

a) Co se týče existence dominantního postavení, je Komisi vyčítáno to, že zavádí příliš úzké pojetí dotčeného trhu, neboť za tento trh označuje trh v oblasti zákonem nařízených poštovních služeb pro přepravu dopisů do 500 g. Spojení dotčeného trhu a výlučné koncese společností PTT by bylo svévolné. Rozhodnutí Komise navíc obsahuje vnitřní rozpory v tom smyslu, že prezentuje základní poštovní služby a „koeriersdiensten“ (kurýrní služby) jako dva odlišné trhy, přestože uznává, že některé základní poštovní služby, a zejména služba „expressepost“ (expresní pošta), soutěží se službami soukromých podniků. Komise přehlídí, že PTT mají zákonnou povinnost zajišťovat přepravu zásilek všech druhů do 10 kg. Trh označený Komisí představuje pouze jednu součást tohoto širšího trhu, který v rámci

zajišťovaných služeb zahrnuje jak obvyklé poštovní služby, tak navíc rychlou doručovatelskou službu a kurýrní služby.

Komise nejenže nesprávně označila trh, ale navíc neprokázala, že PTT-Post BV na něm zastává dominantní postavení. Popis výlučných práv v rozhodnutí je ostatně nesoudržný v tom smyslu, že Komise se odvolává jednou na základní poštovní služby jako celek, podruhé na oblast základních poštovních služeb pro dopisy do 500 g, jindy na oblast kurýrních služeb.

b) Co se týče výtky ohledně zneužití dominantního postavení, Nizozemské království a PTT uplatňují, že Komise neprokázala rozšíření dominantního postavení, vnučování nerovných cen a podmínek a omezení nabídky.

- Žalobci popírají námitku, že dominantní postavení bylo rozšířeno z trhu základních poštovních služeb na trh s ním propojený, nicméně odlišný, na trh „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb). Komise nejprve opomněla objasnit existenci trhu kurýrních služeb, který představuje pouze součást širšího trhu v oblasti vysokorychlostního přenosu informací. I za předpokladu, že tento trh jako takový existuje, zahrnuje širší spektrum činností, než je přeprava dopisů do 500 g. Komise by dále měla uznat, že poštovní zákon, který zdaleka nerozšiřuje monopol společností PTT, umožňuje třetím stranám poskytovat od nynějška „koeriersdiensten“ (kurýrní služby) pro dopisy do 500 g. Co se týče těchto služeb, uložený minimální tarif platí stejně tak pro PTT-Post BV jako pro soukromé podniky.

Navíc z rozsudku ze dne 3. října 1985, CBEM (311/84, Recueil, s. 3261), vyplývá, že rozšíření dominantního postavení na propojený, nicméně odlišný trh, představuje zneužití dominantního postavení, pouze pokud k takovému rozšíření došlo, aniž pro to existovala objektivní nutnost, a pokud navíc existuje riziko úplného vyloučení konkurence třetích stran na tomto trhu. V projednávaném případě se nedá hovořit o vyloučení konkurence, neboť poštovní zákon umožňuje právě konkurenci ze strany podniků se službami „koeriersdiensten“. Podmínky určené v zákoně jsou ostatně objektivně nezbytné proto, aby bylo zabráněno vstupu soukromých kurýrních služeb do úseku trhu vymezeného pro dopisy do 500 g, který je základní poštovní službou, výlučně vyhrazenou pro PTT-Post-BV.

- Námitka ohledně vnučování nerovných cen a podmínek ve smyslu čl. 86 písm. a) není opodstatněná. Podle Nizozemského království vyplývá z výše uvedených rozsudků ze dne 4. května 1988, Bodson, a ze dne 11. dubna 1989, Ahmed Saeed, že podnik mající dominantní postavení nesmí být veřejnou mocí pobízen nebo nucen zneužít tohoto postavení zaváděním nepřiměřených tarifů; takové chování ze strany PTT však chybělo. Kdyby chtěla Komise kritizovat poštovní zákon v tom smyslu, že nutí soutěžitele společností PTT účtovat příliš vysoké ceny, nemohla by se opírat o čl. 90 odst. 1 a článek 86, neboť vnitrostátní právní úpravy v oblasti cen nemohou být srovnávány s pravidly hospodářské soutěže uplatňovanými na podniky.

Žalobci navíc tvrdí, že rozhodnutí neprávem vede k závěru, že poštovní zákon nutí uživatele používat „exprespost“ (expresní poštu) společností PTT pro služby rychlé pošty do 500 g v cenové kategorii nižší než 11,90 NGL. Pokud tímto výrazem mínila Komise „koeriersdiensten“ (kurýrní služby), byl by závěr rozhodnutí nesprávný, neboť tyto služby jsou rovněž podřízeny minimálnímu tarifu. Za předpokladu, že mínila „spedbesteldiensten“ (rychlé doručovatelské služby), které jsou součástí zákonem nařízených poštovních služeb, byla by tato námitka nesrozumitelná, protože tarify pro tuto službu jsou buď vyšší, nebo nižší než zákonný tarif podle země určení. Minimální tarif je sice příliš nízký pro to, aby skutečná

kurýrní služba byla výdělečná; nicméně je dostatečně vysoký pro to, aby zabránil podnikům nabízet pod záštitou „koeriersdienst“ služby, které spadají do výlučné koncese společností PTT.

Společnosti PTT dodávají, že Komise se v písemné části řízení marně snaží prokázat, v čem představuje minimální tarif nerovné jednání, a tvrdí, že soukromé podniky poskytující kurýrní služby jsou nuceny zavést přírůstek svých tarifů o 300 %. Kromě toho, že toto tvrzení vychází z nesprávné domněnky, že nizozemské orgány v předchozím zákonu neupravily služby poštovní přepravy, zpochybňuje samotný princip minimálního tarifu.

- Co se týče výtky ohledně omezení nabídky v rozporu s čl. 86 písm. b) Smlouvy žalobci zdůrazňují, že Komise neprávem připouští, že se toto ustanovení rovněž týká omezení nabídky ze strany podniků, které nejsou v dominantním postavení, v tomto případě soukromých kurýrů.

Komise přehlíží, že společnost PTT-Post BV je podřízena minimálnímu tarifu pro své „koeriersdienst“ (kurýrní služby). Komise se nemůže opírat o údajné tolerování protiprávních služeb za předchozích právních předpisů, aby dospěla k závěru, že nový zákon, který uzákonil a liberalizoval činnost kurýrních služeb, ve skutečnosti zavedl omezení nabídky.

Komise nemůže nadto tvrdit, že podmínky kvality zabraňují soukromým podnikům vykonávat kurýrní služby z Nizozemska pro zásilky do 500 g. Srovnání kvality totiž nastává mezi „koeriersdienst“ (kurýrními službami) a službou „expressepost“ (expresní pošty), které spadají mezi zákonem nařizené poštovní služby společností PTT a jejichž úroveň kvality je určena ministerským výnosem. Služba EMS společnosti PTT-Post BV navíc dosáhla srovnatelné úrovně kvality se soukromými podniky.

2. Komise za podpory *vedlejšího účastníka EEO* prosazuje, že správně uznává, že PTT-Post BV má na dotčeném trhu dominantní postavení a že poštovní zákon vede k zneužití tohoto postavení.

a) Co se týče dominantního postavení, Komise uvádí, že odlišení mezi základní poštovní službou, za kterou může být pokládána tradiční služba „expressepost“ (expresní pošta), a „koeriersdienst“ (kurýrní službou), za kterou může být pokládána expresní pošta s vyzvednutím v místě bydliště, je v souladu s kritériem zaměnitelnosti z hlediska spotřebitele, o kterém se hovoří ve výše uvedeném rozsudku ze dne 11. dubna 1989, Ahmed Saeed. Oba dva trhy se nicméně skládají ze dvou zvláštních trhů podle váhy zásilek, nižší nebo vyšší než 500 g. Definice trhu vytvořená Komisí zcela souhlasí s pojetím, které hájí rozsudky ze dne 30. listopadu 1975, General Motors (26/75, Recueil, s. 1367) a ze dne 11. listopadu 1986, British Leyland (226/84, Recueil, s. 3263); judikatura ostatně připustila, že vnitrostátní právní předpisy mohou být pro trh zboží nebo služeb určující.

Na trhu základních poštovních služeb působí PTT-Post BV na základě výlučné koncese, a tudíž je již z definice v dominantním postavení.

b) Námítka ohledně zneužití dominantního postavení je opodstatněná.

- Došlo totiž k rozšíření dominantního postavení z trhu základních poštovních služeb na trh „koeriersdienst“ (kurýrních služeb), neboť PTT, které nepoužily zákonný monopol vůči soukromým podnikům, kterým disponovaly za předchozích právních předpisů na tomto

druhém trhu, mohou od nyníška na tomto trhu zavádět nižší ceny, než jsou ceny jejich soutěžitelů a získat tak dominantní postavení. V tomto ohledu vedlejší účastník EEO upřesňuje, že pojem dominance na trhu je ekonomický pojem a že zákonem vytvořený monopol, kterým disponovaly společnosti PTT za předchozích právních předpisů pro celý trh v oblasti zásilek do 500 g, neznamenal, že na tomto trhu měly dominantní postavení, jestliže byl monopol uplatňován jen pro běžné poštovní služby.

Komise připomíná, že podle výše uvedeného rozsudku ze dne 3. října 1985, CBEM, může rozšíření dominantního postavení na sousední trh představovat zneužití dominantního postavení. Je nepodstatné, zda je rozšíření způsobeno chováním podniku, nebo je umožněno státním opatřením, anebo vzniká jako přímý následek takového opatření. Jedinou odchylku od čl. 90 odst. 1 tvoří odstavec 2, a nikoliv domnělý objektivní požadavek.

- Co se týče námitky ohledně vnucování nerovných cen a podmínek, zdůrazňuje Komise za podpory vedlejšího účastníka EEO, že lze vyvodit z výše uvedených rozsudků ze dne 4. května 1988, Bodson, a ze dne 11. dubna 1989, Ahmed Saeed, že přijme-li členský stát nebo jiné orgány veřejné moci nebo ponechá-li v platnosti opatření vnucující nerovné ceny, znamená to porušení kombinovaných ustanovení čl. 90 odst. 1 a čl. 86 písm. a), jedná-li se o podniky ve smyslu článku 90. V projednávaném případě vysoká úroveň minimálního tarifu v některých případech donutila soukromé podniky podstatně zvýšit své tarify a zabránila jim nabízet slevy nebo nižší tarify pro zásilky do 500 g. Rovné podmínky, které uvádí Komise, jsou podmínky systému používaného de facto před poštovním zákonem.
- Pokud jde o námitku ohledně omezení nabídky, Komise za podpory vedlejšího účastníka EEO uvádí, že následkem přijetí poštovního zákona je struktura hospodářské soutěže na trhu služeb rychlé pošty velmi omezená. Žádný z rozsudků nepodepírá tezi žalobců, že čl. 86 druhý pododstavec písm. b) Smlouvy se vztahuje jen na situace, kdy dominantní podnik omezuje svou nabídku. Je ostatně zcela pravděpodobné, že PTT, které již nejsou nadále vystaveny konkurenci, samy omezují své služby. Soukromé „koeriersdiensten“ (kurýrní služby) by měly být porovnávány se službou „expressepost“ (rychlé pošty) za předchozích státních společností PTT, službou, která ostatně není nijak jasně definována.
- *Pokud jde o žalobní důvod vycházející z porušení čl. 90 odst. 2*

1. *Nizozemské království a PTT* připomínají, že Komise je zodpovědná za dohled na vhodné používání článku 90 v jeho plném rozsahu a že nepřisluší členskému státu prokazovat, že podmínky použití čl. 90 odst. 2 jsou splněny.

Společnosti PTT jsou podniky pověřenými poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu; podmínky stanovené v poštovním zákonu, a zejména minimální tarif, jsou s ohledem na čl. 90 odst. 2 odůvodněny.

Poštovní zákon rozšířil možnosti pro soukromé podniky nabízet pro dopisy do 500 g rychlejší a kvalitnější přepravní službu, než je běžná poštovní služba; aby tyto podniky nemohly nabízet tarify nižší, než jaké nabízejí PTT, pokud jde o výnosné destinace, zákon zavedl minimální tarif, jehož dodržování je zaručeno prostřednictvím povinnosti registrace.

Dosahování zisku je pro soukromý podnik přirozené, neboť jeho cílem je výnos, a představuje určující faktor pro účely použití čl. 90 odst. 2, jen pokud je tento zisk přehnaný. Komise však opomněla dokázat, že údajné právní výhody společností PTT staví tuto společnost do

výhodnější soutěžní situace oproti soukromým podnikům na trhu „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb). Konečně, Komise se neprávem odvolává na skutečnost, že PTT poskytují slevy, neboť se zde nejedná o politiku slev, ale o minimální tarif uložený poštovním zákonem.

2. Komise za podpory vedlejších účastníků NVIK, NOB a EEO prosazuje, že přísluší dotyčnému členskému státu podat důkaz toho, že podmínky použití čl. 90 odst. 2 jsou splněny. Běžná poštovní služba představuje jistě službu obecného hospodářského zájmu, ovšem omezení, která přinesl poštovní zákon, nejsou nutná k uskutečňování této služby.

Vedlejší účastník EEO připomíná, že použití čl. 90 odst. 2 je podřízeno třem podmínkám: musí se jednat o službu obecného hospodářského zájmu, uplatnění běžných pravidel hospodářské soutěže musí bránit provádění této služby a zároveň musí být chráněn zájem Společenství.

Běžná poštovní služba je službou obecného hospodářského zájmu. Aby PTT odůvodnily rozšíření monopolu na trh „spoedbesteldiensten“ (rychlých doručovatelských služeb), musí buď zvážit, že existence monopolu na tomto trhu je nezbytná pro zajištění ochrany běžné poštovní služby, nebo považovat rychlou doručovatelskou službu jako takovou za službu obecného hospodářského zájmu, která má být chráněna monopolem. Ze zákonem nařízeného charakteru rychlé doručovatelské služby však nemůžeme vyvodit, že je službou obecného hospodářského zájmu. Tento úsudek je ostatně potvrzen snižujícím se objemem tohoto typu dopravy a jeho klesající vahou s ohledem na jiné služby v oblasti přenosu informací.

Podle Komise vyvolává použití čl. 90 odst. 2 nejprve otázku určení, zda PTT mohou správně plnit své poslání pouze v případě, jestliže nejen tradiční poštovní služba, ale také tradiční „expressepost“ (expresní pošta) jsou chráněny proti veškerým soutěžitelům, a v případě kladné odpovědi otázku určení, na jakou výši má být stanoven minimální tarif. Co se týče první otázky, ze statistik vyplývá, že rozvoj podniků „koeriersdienst“ (kurýrních služeb) v průběhu 80. let nezabránil rozšíření služby „expressepost“ (expresní pošty) společností PTT; co se týče minimálního tarifu, žalobci nepředložili žádné ekonomické odůvodnění pro stanovenou sazbu. Vzhledem k výnosnosti společností PTT je rovněž jasné, že se mohou osvobodit od povinností, které jim přísluší, aniž by musely ukládat soukromým podnikům omezující podmínky. PTT navíc pro zajištění svých „koeriersdiensten“ (kurýrních služeb) disponuje různými faktickými a právními výhodami, a sice zproštění povinností plynoucích ze zákona o silniční přepravě a z vyhlášky o délce jízdy a úspory z rozsahu využitím stejného personálu a stejné infrastruktury pro různé služby.

Vedlejší účastník EEO rovněž trvá na skutečnosti, že rozšíření monopolu na rychlé doručovatelské služby není nezbytně nutné pro uskutečnění úkolu svěřeného společností PTT. Rychlá doručovatelská služba má totiž příliš malý význam. Co se týče objemu a příjmů, aby se dalo tvrdit, že monopol na tomto trhu je nezbytný pro ochranu běžných poštovních služeb. Stejně tak není monopol na trhu rychlých doručovatelských služeb nezbytný pro zajištění uskutečňování této služby na celém území za jednotný tarif. V tomto ohledu vedlejší účastník EEO připomíná, že PTT obstály proti konkurenci, která na trhu působila za předchozích právních předpisů, a uvádí, že dodatečné náklady na rychlou přepravu jednoho dopisu z jednoho místa na druhé v daném území se nijak citelně neliší podle místa určení.

Vedlejší účastníci NVIK a NOB rovněž zdůrazňují, že nizozemská vláda se neprávem pokouší odůvodnit poštovní zákon potřebou chránit spoedbesteldiensten“ (rychlou doručovatelskou službu); v tomto ohledu připomínají, že úroveň vnitrostátní služby „expressepost“ (expresní pošty), která navíc není jednotná, spadá pod PTT. Mezinárodní služba „expressepost“ jako

taková neexistuje vzhledem k tomu, že na vnitrostátním území se se zásilkami zachází jako s běžnou poštou.

Komise a vedlejší účastníci NOB a NVIK připomínají, že slevy, které umožňují úspory z rozsahu, jsou, co se týče přepravy uskutečněné v rámci monopolu, povoleny pouze pod podmínkou, že spotřebitel také svěří společností PTT část své pošty mimo monopol.

Co se týče kritérií slučitelnosti se zájmem Společenství, vedlejší účastník EEO zdůrazňuje negativní účinek poštovního zákona na „koeriersdiensten“ v rámci Společenství. Pro odesílanou poštu využívají poštovní úřady státu odesílání využívající obchodního monopolu pro všechny poskytované služby, počínaje vyzvednutím a konče doručením pošty. Nicméně nemají žádnou pravomoc kontroly kvality služeb v členském státu určení. Situace je podobná pro příchozí poštu, což dokazuje, že tyto dva typy lokálních distribučních služeb (PTT a soukromé podniky) nejsou s to zajistit stejně efektivní služby na trhu v oblasti přepravy pošty uvnitř Společenství.

Vedlejší účastník EEO připomíná, že v průběhu 70. let se rovněž rozvinul systém zvaný „re-mail“ spočívající v odesílání pošty ze státu A do poštovního úřadu státu B prostřednictvím soukromého podniku, přičemž služba společností PTT v tomto státu se stará o přepravu k adresátovi. PTT mohou být na základě poštovního zákona rovněž překážkou rozvoje této přeshraniční dopravy.

Právní otázky:

¹ Žalobou podanou kanceláři Soudního dvora dne 2. března 1990 požádalo Nizozemské království na základě čl. 173 prvního pododstavce Smlouvy o EHS o rozhodnutí Komise 90/16/EHS ze dne 20. prosince 1989 týkajícího se poskytování výhradních kurýrních služeb v Nizozemsku (Úř. věst. 1990 L 10, s. 47) (věc C-48/90).

² Žalobou podanou kanceláři Soudního dvora dne 15. března 1990 společnosti Koninklijke PTT Nederland BV a PTT-Post BV (dále jen „PTT“) požádaly na základě čl. 173 druhého pododstavce Smlouvy o zrušení stejného rozhodnutí 90/16 (věc C-66/90).

³ Usnesením ze dne 5. prosince 1990 povolil Soudní dvůr sdružením Nederlandse Vereniging van Internationale Koeriers - en Expresbedrijven, Nationale Organisatie voor het Beroepsgoederenvervoer Wegtransport, European Expres Organisation a Association of European Express Carriers vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání Komise ve věci C-66/90.

⁴ Usnesením ze dne 4. června 1991 předal Soudní dvůr věc C-66/90 Soudu prvního stupně Evropských společenství.

⁵ Usnesením ze dne 21. června 1991 upustil Soud prvního stupně od projednání této věci, aby mohl Soudní dvůr rozhodnout o žalobě na zrušení.

⁶ Usnesením ze dne 22. června 1991 rozhodl Soudní dvůr spojit věci C-48/90 a C-66/90 pro účely ústní části řízení a rozsudku.

⁷ Článek 2 nizozemského zákona ze dne 26. října 1988, kterým se upravují právní předpisy ohledně výkonu poštovních služeb – poštovního zákona (*Staatsblad*, 1988,

522, dále jen „poštovní zákon“), nahradil zákonný monopol, kterým disponoval bývalý státní podnik PTT, režimem výlučné koncese pro veškerou přepravu dopisů do 500 g v Nizozemsku z a do Nizozemských Antil a Aruby, a stejně tak i z a do ciziny.

8 Majitel této výlučné koncese, společnost PTT Nederland NV, je povinen zajišťovat pro každého jednotlivce v celé zemi za úhradu přepravu dopisů a jiných zásilek za podmínek stanovených v ministerském výnosu. Společnost PTT Nederland NV pověřila svou dceřinou společností PTT-Post BV výkonem povinností, které jí přísluší na základě této koncese.

9 Článek 12 poštovního zákona zakazuje ve svém odstavci 1 jiným osobám, než je majitel koncese, přepravovat za úhradu dopisy do 500 g, jedině, pokud jsou splněny tři podmínky stanovené v odst. 2 písm. a) bodech 1 a 3, to znamená, jestliže

- nabízená služba je značně vyšší kvality, co se týče rychlosti přepravy, záruky této rychlosti a možnosti lokalizace během přepravy s ohledem na úroveň poskytovaných služeb v oblasti obvyklé spěšné přepravy;
- přeprava je uskutečněna za tarif, který je pro přepravu po Nizozemsku nebo do ciziny vyšší, než je tarif stanovený za tuto službu nařízením veřejné správy, v tomto případě 11,90 NGL za dopis určený do Nizozemska nebo do Společenství a 17,50 NGL za dopis do jiné destinace; a konečně,
- přeprava je uskutečněna registrovaným přepravcem.

10 Po neformálních rozhovorech se společnostmi PTT ze dne 5. října 1988 informovala Komise tyto společnosti dne 7. listopadu 1988 o tom, že poštovní zákon vyvolává určité problémy s ohledem na pravidla hospodářské soutěže uložená Smlouvou.

11 Telexem ze dne 29. listopadu 1988 informovala Komise nizozemskou vládu o tom, že po prvním šetření dospěla její oddělení k závěru, že články 2 a 12 poštovního zákona jsou v rozporu s článkem 90 Smlouvy o EHS v souvislosti s články 30, 59, 85 a 86 této Smlouvy.

12 Komise zejména uvedla, že poštovní zákon vystavuje kurýrní podniky omezujícím podmínkám, které je znatelně znevýhodňují oproti kurýrním službám společností PTT a znemožňují jim nadále nabízet některé z jejich služeb, zejména ty, které mají nižší cenu, než je minimální cena určená královskou vyhláškou. Podmínka uvedená v čl. 12 odst. 2 písm. a) bodu 1 poštovního zákona nenabízí sebemenší právní jistotu mezinárodním kurýrním službám. Podmínka jmenovaná v bodu 2 v mnohých případech znemožňuje jakoukoliv cenovou konkurenci a má stejný účinek jako dohoda o cenách. Ustanovení čl. 90 odst. 2 Smlouvy není použitelné vzhledem k tomu, že příjmy společností PTT ze zásilek přepravovaných prostřednictvím spěšné služby nejsou nezbytné k tomu, aby mohly PTT plnit svou úlohu. Poté, co byla nizozemská vláda vyzvána, aby sdělila svůj názor, Komise uvedla, že za předpokladu, že se potvrdí skutečnosti jmenované v telexu, může usoudit, že je nutné přijmout rozhodnutí na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy.

13 V dopise ze dne 16. ledna 1989 nizozemská vláda předložila vyjádření, které podle jejího názoru odůvodňují sporná ustanovení.

14 Komise rovněž byla v kontaktu s profesními organizacemi kurýrních služeb, které jí poskytly své komentáře ke stanovisku nizozemské vlády ze dne 16. ledna 1989.

15 Dne 20. prosince 1989 Komise přijala sporné rozhodnutí, aniž by mezitím měla další jednání s nizozemskou vládou.

16 Toto rozhodnutí určené Nizozemsku obsahuje následující výrok:

„Článek 1

Ustanovení článků 2 a 12 nizozemského zákona ze dne 26. října 1988 o výkonu poštovní služby spolu s ustanoveními prováděcí vyhlášky ze dne 19. prosince 1988, která vyhrazují společnosti PTT Post-BV rychlou službu vyzvednutí, přepravy a doručení dopisů do 500 g za cenu nižší než 11,90 NGL pro službu do destinací v rámci Společenství a za cenu nižší než 17,50 NGL pro destinace mimo Společenství, stejně jako povinnost dopředu zapsat tarify uložená vyhláškou ze dne 12. května 1989, jsou v rozporu s čl. 90 odst. 1 Smlouvy o EHS ve spojení s článkem 86 výše uvedené Smlouvy.“

17 V bodech odůvodnění tohoto rozhodnutí Komise nejdříve uvedla, že společnost PTT-Post-BV má dominantní postavení na trhu v oblasti zásilek do 500 g odesílaných z Nizozemska a poté vysvětlila, jakým způsobem poštovní zákon vede ke zneužití tohoto dominantního postavení. Poštovní zákon vede k rozšíření dominantního postavení již existujícího na trhu základních poštovních služeb na trh kurýrních služeb; pro rychlou poštu do 500 g v cenové kategorii do 11,90 NGL nutí poštovní zákon spotřebitele využít služby společnosti PTT-Post-BV a vede tak k tomu, že jim vnucuje nerovné ceny a podmínky; konečně, poštovní zákon vede k omezení nabídky na trhu. Komise dále soudí, že poštovní zákon má negativní účinek na obchodní výměnu mezi členskými státy. Ostatně podmínky použití čl. 90 odst. 2 Smlouvy nejsou splněny, když rozšíření dominantního postavení především nebylo nezbytné pro zaručení příjmů nezbytných k tomu, aby mohly PTT plnit svou úlohu.

18 Pro podrobnější popis skutkových okolností obou věcí, průběhu řízení, žalobních důvodů a argumentů účastníků řízení se odkazuje na zprávu k jednání. Tyto údaje ze spisu jsou dále převzaty jen v míře nezbytné pro úvahy Soudního dvora.

19 Nizozemské království a společnosti PTT uplatňují určitý počet žalobních důvodů pro zrušení rozhodnutí vycházejících v podstatě z toho, že Komise neměla pravomoc k přijetí sporného rozhodnutí na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy, nedodržela práva obhajoby, porušila formální náležitosti, nedostatečně odůvodnila napadené rozhodnutí a porušila článek 86 a čl. 90 odst. 1 a 2 Smlouvy.

K žalobnímu důvodu vycházejícímu z toho, že Komise neměla pravomoc

20 Žalobci v podstatě tvrdí, že Komise neměla pravomoc k přijetí sporného rozhodnutí na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy. Toto ustanovení, vzhledem k tomu, že neobsahuje výslovnou odchylku od článků 169 a 170 Smlouvy, neumožňuje Komisi shledat, že členský stát porušil pravidla Smlouvy, nanejvýš ji opravňuje, jak Soudní dvůr rozhodl v rozsudku ze dne 19. března 1991, „Telecom“, Francie v. Komise (C-202/88, Recueil, s. I-1223), v obecných termínech upřesnit povinnosti, které pro členské státy plynou z čl. 90 odst. 1 Smlouvy.

21 Komise namítá, že čl. 90 odst. 3 může představovat právní základ aktu, jehož účelem je shledat a ukončit porušování čl. 90 odst. 1 Smlouvy.

22 Pro účely vymezení rozsahu pravomoci, která Komisi připadá na základě čl. 90 odst. 3, je třeba pohlížet na toto ustanovení v kontextu článku 90 v jeho plném rozsahu a úkolu, kterým je Komise pověřena na základě článků 85 a 93 Smlouvy.

23 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 90 odst. 1 ukládá členským státům povinnost, co se týče veřejných podniků nebo podniků, jimž přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, nepřijmout ani neponechat v platnosti opatření odporující pravidlům této smlouvy, zejména pravidlům v oblasti hospodářské soutěže.

24 Odstavec 2 tohoto článku stanovuje, že podniky pověřené poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu nebo ty, které mají povahu fiskálního monopolu, podléhají pravidlům obsaženým v této smlouvě, zejména pravidlům hospodářské soutěže, pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny.

25 Ustanovení čl. 90 odst. 3 pověřuje Komisi úkolem dohlížet na dodržování povinností, které jsou uloženy členským státům, co se týče podniků uvedených v čl. 90 odst. 1, a výslovně ji vybavuje pravomocí zasáhnout za tímto účelem právními nástroji různého charakteru, a sice vydáváním směrnic a rozhodnutí.

26 Co se týče směrnic, rozhodl Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, že Komise má pravomoc stanovit obecná pravidla upřesňující povinnosti vyplývající ze Smlouvy, které jsou uloženy členským státům ve vztahu k podnikům uvedených v odstavci 1 tohoto článku.

27 Pravomoci, jež čl. 90 odst. 3 Komisi opravňuje vykonávat formou rozhodnutí, jsou odlišné od těch, které může vykonávat formou směrnic. Rozhodnutí přijaté s ohledem na určitou situaci jednoho nebo více členských států totiž nutně obsahuje posouzení situace s ohledem na právo Společenství a určuje, jaké následky z toho plynou pro dotyčné členské státy, se zřetelem ke zvláštnímu úkolu, který je podniku svěřen, jestliže je tento podnik pověřený poskytováním služeb obecného zájmu.

28 Je třeba přiznat Komisi pravomoc shledat, že určité státní opatření je v rozporu s pravidly Smlouvy a určit opatření, která musí přijmout členský stát, jemuž je rozhodnutí určeno, neboť jinak by byla pravomoc přijímat rozhodnutí udělená Komisi na základě čl. 90 odst. 3 zbavena veškerého užitečného účinku.

29 Uznání takové pravomoci Komisi je rovněž nezbytné pro to, aby jí bylo umožněno naplnit úkol, jež jí je svěřen články 85 a 93 Smlouvy, dohlížet na provádění pravidel hospodářské soutěže a přispívat k zavedení systému nenarušené hospodářské soutěže na společném trhu ve smyslu čl. 3 písm. f) Smlouvy.

30 Komisi by totiž bylo znemožněno plnit svůj úkol kompletně, kdyby mohla trestat pouze protisoutěžní chování podniků na základě rozhodovací pravomoci, která jí byla přiznána Radou na základě článku 87 Smlouvy, aniž by mohla přímo jednat na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy proti členským státům, které přijímají nebo ponechávají v platnosti, co se týče veřejných podniků a podniků, jimž přiznávají

zvláštní nebo výlučná práva, opatření způsobující podobný účinek poškozující hospodářskou soutěž.

31 Je rovněž třeba poukázat na to, že pravomoci, které Komise může vykonávat vůči členským státům formou rozhodnutí podle čl. 90 odst. 3 Smlouvy, musejí být sblíženy s pravomocemi, které jí uděluje článek 93 této smlouvy, a sice shledat, že státní pomoc, která narušuje nebo může narušovat hospodářskou soutěž, je neslučitelná se společným trhem.

32 V obou případech má totiž Komise pravomoc zasáhnout nikoliv vůči podniku, kterému bylo umožněno bránit pravidlům hospodářské soutěže, ale vůči státu, který je zodpovědný za tento zásah do hospodářské soutěže.

33 V rámci tohoto žalobního důvodu žalobci dále tvrdí, že uznání takové pravomoci Komisi se rovná tomu, že Komise může shledat, že členský stát nesplnil své povinnosti plynoucí ze Smlouvy, za použití procesního postupu, který dotýčný členský stát zbavuje záruk, jež mu poskytuje článek 169 Smlouvy, a zasahujíc do pravomocí, které toto ustanovení vyhrazuje Soudnímu dvoru.

34 V rozsahu, v němž tento argument vytýká Komisi, že se dopustila zneužití procesního postupu, je třeba připomenout, tak jak bylo dříve upřesněno, že podobně jako článek 93 Smlouvy, který Komisi ukládá průběžný přezkum státních podpor, umožňuje jí čl. 90 odst. 3 posoudit formou rozhodnutí, zda opatření přijatá nebo ponechaná v platnosti členskými státy, co se týče podniků uvedených v čl. 90 odst. 1, jsou v souladu se Smlouvou.

35 Taková posuzovací pravomoc ničím nezasahuje do pravomocí, které článek 169 Smlouvy uděluje Soudnímu dvoru; kromě toho se nedotýká dodržování práv obhajoby, které toto ustanovení zaručuje členským státům.

36 Co se týče první stránky, jak bylo totiž Soudním dvorem uznáno v rozsudku ze dne 30. června 1988, Komise v. Recko (226/87, Recueil, s. 3611), rozhodnutí přijaté Komisí se před Soudním dvorem může stát předmětem žaloby na zrušení podané členským státem, kterému bylo toto rozhodnutí určené, a sloužit jako podklad žaloby pro nesplnění povinnosti na základě článku 169 Smlouvy, když členský stát nevyhoví tomuto rozhodnutí.

37 Co se týče argumentu ohledně dodržení práv obhajoby dotčeného členského státu, je třeba poukázat na to, že pouze skutečnost, že čl. 90 odst. 3 nestanovuje v rozporu s článkem 93 procesní postup zajišťující dodržení těchto práv, není důvodem k tomu, aby byla Komisi upřena pravomoc přijmout sporné rozhodnutí; z judikatury totiž vyplývá, že i přes chybějící výslovná ustanovení je obecná zásada dodržování práv obhajoby uložena každé instituci Společenství povolane k přijetí aktu, který může nepříznivě zasáhnout právní postavení jeho adresáta (viz například rozsudek ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, C-301/87, Recueil, s. I-307).

38 Otázka určení, zda v projednávaném případě Komise dodržela tuto zásadu, bude prověřena v rámci žalobního důvodu vycházejícího z porušení práv obhajoby.

39 Za těchto podmínek je třeba v obou věcech zamítnout první žalobní důvod vycházející z toho, že Komise neměla pravomoc k přijetí sporného rozhodnutí.

K žalobním důvodům vycházejících z porušení práv obhajoby

40 Žalobci tvrdí, že přijetím sporného rozhodnutí Komise porušila práva obhajoby, která tvoří jednu z obecných zásad práva Společenství.

41 Nizozemské království uvádí, že telex Komise ze dne 29. listopadu 1988 nemůže být považován za skutečné oznámení námitek odůvodňující všechna hlediska uvedená ve sporném rozhodnutí. Nadto tvrdí, že během období, které uplynulo mezi zaujetím jejího stanoviska dne 16. ledna 1989 a dnem přijetí napadeného rozhodnutí, tedy dnem 20. prosince 1989, neměla příležitost sdělit svůj názor, přestože Komise mezitím získala stanoviska soukromých podniků poskytujících kurýrní služby.

42 Společnosti PTT prosazují, že před přijetím rozhodnutí takového jako v projednávaném případě měla Komise vyslechnout dotyčné podniky, stejně jako je povinna je vyslechnout před přijetím rozhodnutí na základě nařízení č. 17 Rady ze dne 6. února 1962, prvního nařízení o použití článků 85 a 86 Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204). Komise přitom byla s žalobkyněmi v kontaktu pouze jednou, v říjnu 1988.

43 Komise popírá, že porušila práva obhajoby přijetím napadeného rozhodnutí. Nizozemská vláda byla vyslechnuta ohledně každé námítky uvedené ve sporném rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že řízení podle čl. 90 odst. 3 probíhalo mezi Komisí a dotyčným členským státem, nebyla Komise povinna vyslechnout zvlášť společnosti PTT.

44 Co se týče žalobního důvodu vycházejícího z porušení práv obhajoby, kterého se Komise údajně dopustila vůči Nizozemskému království, je třeba zdůraznit, že podle ustálené judikatury představuje dodržování práv obhajoby v každém řízení vedeném proti osobě, které může vést k aktu nepříznivě zasahujícímu její právní postavení, základní zásadu práva Společenství a musí být zajištěna, i když neexistuje zvláštní právní úprava (viz například rozsudek ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise, uvedený výše).

45 Tato zásada vyžaduje, aby členský stát před přijetím rozhodnutí na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy obdržel přesný a úplný popis námitek, které Komise zamýšlí proti němu vznést.

46 Soudní dvůr rozhodl, že tato zásada rovněž vyžaduje, aby dotčenému členskému státu bylo umožněno účinně sdělit svůj názor k vyjádřením předloženým třetími zúčastněnými stranami (viz výše uvedený rozsudek ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise).

47 V projednávaném případě však musí být konstatováno, že telex ze dne 29. listopadu 1988 neobsahuje úplný a přesný popis námitek, které Komise navrhovala vznést ve sporném rozhodnutí. Komise se zde totiž omezuje na to, že v obecných termínech vznáší otázku neslučitelnosti poštovního zákona s čl. 90 odst. 1 v souvislosti s článkem 86 Smlouvy, aniž by uvedla různé znaky, které zakládají porušení tohoto článku, tak jak jsou následně vyjmenovány ve sporném rozhodnutí.

48 Je třeba dodat, že Nizozemské království již nebylo Komisí vyslechnuto po dopise ze dne 16. ledna 1989 a zvláště nemělo možnost zaujmout stanovisko ke konzultacím,

které Komise vedla s profesními organizacemi kurýrních služeb. Komise přitom během písemné části řízení sama uznala, že tyto konzultace byly nezbytné k tomu, aby jí umožnily vytvořit si názor na předvídatelné účinky poštovního zákona na činnost soukromých kurýrů.

49 Za těchto podmínek je namístě konstatovat, že práva obhajoby byla v případě Nizozemska porušena z toho důvodu, že Komise nezaslala tomuto členskému státu sdělení obsahující přesný a úplný popis námitek vznesených ve sporném rozhodnutí, a protože nizozemská vláda nebyla vyslechnuta mezi 16. lednem 1989 a dnem přijetí napadeného rozhodnutí, zvláště ohledně konzultací, které Komise vedla s profesními organizacemi kurýrních služeb.

50 Co se týče žalobního důvodu vycházejícího z porušení práv obhajoby, kterého se Komise údajně dopustila vůči společnostem PTT, jež Komisi vytkají, že nebyly vyslechnuty, je třeba nejprve poukázat na to, že tyto podniky jsou přímými adresáty napadeného státního opatření a že jsou jmenovitě označeny v poštovním zákoně, že se na ně výslovně vztahuje sporné rozhodnutí a jsou přímo vystaveny ekonomickým následkům tohoto rozhodnutí.

51 Za těchto podmínek je namístě konstatovat, že tyto podniky mají právo být vyslechnuty.

52 Dále je třeba podotknout, že Komise měla pouze neformální rozhovory s PTT v říjnu 1988, že se omezila na to, že informovala tyto podniky o problémech, které poštovní zákon vyvolává s ohledem na pravidla hospodářské soutěže Smlouvy, a že jim nikdy neupřesnila konkrétní výhrady proti dotčenému státnímu opatření.

53 Za těchto podmínek je namístě konstatovat, že Komise porušila právo společností PTT být vyslechnuty.

54 Z toho, co bylo dříve řečeno, vyplývá, že žaloby podané Nizozemským královstvím ve věci C-48/90 a společnostmi PTT ve věci C-66/90 jsou opodstatněné a je třeba zrušit sporné rozhodnutí.

K nákladům řízení

55 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníkům řízení, kteří neměli úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že Komise neměla úspěch ve věci C-48/90 ani ve věci C-66/90, je namístě uložit jí náhradu nákladů v obou věcech. Vedlejší účastníci, kteří podporovali návrhová žádání Komise, ponесou vlastní náklady.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

rozhodl takto:

- 1) **Rozhodnutí Komise 90/16/EHS ze dne 20. prosince 1989 týkající se poskytování výhradních kurýrních služeb v Nizozemsku se zrušuje.**
- 2) **Komisi se ukládá náhrada nákladů řízení ve věcech C-48/90 a C-66/90.**

- 3) **Vedlejší účastníci ponесou vlastní náklady.**

ISAP ISAP ISAP ISAP ISAP ISAP ISAP